

hvis Rigsdagens Slutning udfattes blbt i 2 Dage, vilde det vistnok have kunnet faae Hans Majestæts Tilladelse til, at Rigsdagen vedblev i disse 2 Dage. Det var efter min fulde Overbevisning, ikke Andet, der forhindrede denne Lov fra at komme i Stand, end at Ministeriet ikke vilde give Rigsdagen to Dage til, i hvilke Sagen kunde være kommen til Landstinget, og vi muligt, i et Fællesudvalg kunde være bleve enige om den ene Sætning, der endnu laa os imellem. Dette er jeg nødt til at forklare hvergang, og skjøndt ærede Medlemmer have hørt det mange Gange, men Hans Excellence Kultusministeren er paany kommen tilbage dertil iasten, og jeg maa derfor atter fremhæve, hvorledes Sagen dengang stod. — Dernæst anførte den høitærede Minister, at jeg stadig har stået paa, at vi skulle gjøre smaa Skridt, tage, hvad vi kunne faae, og gaa skilfærdig fremad. Sa, det er Sagen, dette var min Mening, da jeg og mine politiske Venner vare i Mindretal, saalænge vi vare i Mindretal, har jeg stadig forsvaret, at vi skulle tage, hvad vi kunde faae lige over for et Ministerium, der havde Flertallet med sig her i Thinget saavel som ogsaa i det andet Thing. Men Stillingen er en ganske anden nu, og jeg har netop tidligere gjort opmærksom paa, at hvad dengang jeg — og, som jeg antager, Mange med mig — ansaa det for rigtigt at modtage, det ansæ vi det ikke for forvarligt at modtage nu. Efterat Stillingen er saaledes forandret, som den er, efterat vi lige over for vore Bælgere have erklæret, at det og det vilde vi, og efterat Bælgerne derpaa have givet os deres Stemmer, kunne vi ikke forsvare lige over for dem at tage imod de Smuler, som vi toge imod, saalænge vi vare et Mindretal. Dette tror jeg er slagt, og derfor nytter det ikke, at den ærede Kultusminister taler om, hvad jeg tidligere under andre Forhold har gjort, og hvad jeg nu under forandrede og nye Forhold vil gjøre. — Den ærede Minister erindrede om et Lovforslag, som han tidligere i Sessjonen har indbragt, og som har ment, ikke blev modtaget paa den blideste Maade. Det er sandt, men jeg vil paa den anden Side minde om, at dette Lovforslag efter vor Mening og efter vor fulde Overbevisning, saaledes som vi tilfulde motiverede den, var et Tillægsstrid, og da vi vilde Fremstrid, kunde vi ikke tage det Grundlag, hvorpaa dette Lovforslag hvilede, det vi antog, at en Lov, som paa nogen Maade vilde være tilfredsstillende for Undervisningen og Folkeskolen, ikke kunde bringes ud paa det Grundlag, der var foreslaaet. Dette har ogsaa viist sig siden, og som jeg haaber vil der inden mange Dage foreligge for det ærede Thing et Grundlag, hvorpaa vi kunne vedtage en Skolelov, der er saa lidt lig den ærede Ministers Grundlag for en Skolelov, at han har erklæret for Udvalget, at han ikke kunde modtage det. — Jeg skal ikke komme videre ind paa den ærede

Ministers hele Stilling, men jeg skal dog erindre om, at den ærede Minister har været en af dem, der vist betydeligt virkede til, at Forfatningsloven af 2den Oktober 1855 blev, som den blev, blev saa reaktionær fra Grundloven af 1849, som den blev. Den ærede Minister har været Hovedforstæreren for at skaffe den tilveie. Han har tillige været med til at skaffe den saakaldte 18de November Forfatning frem, den har han været Hovedmanden for, den Forfatning, som han selv vedkjendte sig, var bestemt til at bære hele vor konstitutionelle Udvikling. Han sagde paa Forhaand, at dette var hans Mening, og der se vi, hvad den ærede Minister har tænkt sig om hele vor konstitutionelle Udvikling, naar han har tænkt sig, at den skal bæres af Novemberforfatningen. Jeg skal endelig erindre om, at den ærede Minister varmt og inderligt støttede de Bestræbelser, der vare komne frem for 28de Juli Grundloven. Havde han og hans Venner ikke støttet de Bestræbelser, der kom fra reaktioner Side for at skaffe os denne Forfatning af 28de Juli 1866, var den ikke kommen. Naar han og hans Venner havde støttet Folkpartiet og havde hjulpet til at holde paa Sunigrundloven, da vi ikke længer havde Hertugdømmet, som skulde nøde os til at komme til 18de Novemberforfatningen; havde han været den Mand, der havde holdt paa Folkets Frihed, saa havde vi nu havt Grundloven af 1849. Men han og hans Venner støttede den indsatte Side for at komme endnu længere bort fra Sunigrundloven af 1849. Dette vil jeg sige, for at det ikke skal glemmes, at naar Ministeren hævder, at han staar som Frihedens Forvarer og Opretholder i Danmark, saa kan denne Betegnelse ikke tillægges ham med Ret. —

Ministeren for Kirke og Undervisningsvæsenet. — Jeg ved ikke, at jeg har gjort Paastand paa den Titel, som den ærede Rigsdagsmand endte med. Der foreligger Intet fra mig, ikke det Allermindste, der kunde give Anledning til at mene, at jeg vilde tillægge mig den. Der forelaa derimod en, som jeg formener, fuldt begrundet Opfordring for mig til at besvare en Henvendelse af en hel anden Bestaffenhed, som var bleven rettet til mig. Til den ærede Rigsdagsmand skal jeg med Denkyndighed, og hvad der nærmest vedrører den nuværende Situation, blot bemærke, at jeg ganske vist altid har bestræbt mig for at være retfærdig overfor den ærede Rigsdagsmand. Forsaavidt der er bleven Spørgsmaal om at komme tilbage til en Gjentagelse af, hvad der tidligere er passeret, vil den ærede Rigsdagsmand maaske med Billighed erkjende, at der gaves mig Anledning til at komme tilbage dertil, og at der ogsaa er givet mig rundelig Foranledning dertil ved Uttringer, der ere fremkomne i Dag, men jeg skal tilføie, at det ærede Medlem misforstod mig, naar han troede, at jeg vilde komme tilbage